



Akademia Górniczo-Hutnicza
Wydział Zarządzania



Nauki o organizacji
kierunek: Zarządzanie

WYKŁAD
Część VII

dr Rafał Kusa

Plan wykładu

Nauka i teoria
Związki nauki o organizacji z innymi naukami
Wybrane zasady odnoszące się do organizacji

dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład VII

2

Nauka

Nauka to ogół zgromadzonych, sprawdzonych, uporządkowanych i należycie uzasadnionych przez pokolenia faktów ujętych w teorie i prawa naukowe.
[J. Apanowicz, Metodologiczne uwarunkowania pracy naukowej, Difin, 2005, s.15].
Nauka jest kompletnym systemem uzasadnionych twierdzeń i hipotez oddających wiernie obraz danego obszaru rzeczywistości wraz ze sposobami jej poznawania i propozycjami użytecznego jej przekształcania
[B.R. Kuc, Funkcje nauki. Wstęp do metodologii, Wydawnictwo PTM, 2012, s.207].

dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład VII

3

Nauka i teoria

Proces powstawania nauki jest długotrwały i wieloetapowy. Na początku powstaje tylko wiedza o danej dziedzinie, z czasem nagromadzone dzięki wiedzy informacje wymagają ich uporządkowania sposobem usystematyzowany, posługując się twierdzeniami uzasadnionymi i sprawdzonymi opisującymi i wyjaśniającymi istotę zjawiska i jego cech oraz zachodzących między nimi relacji przy pomocy w miarę ujednoliconej terminologii (metodologii) co oznacza powstanie nauki. Jeśli w dalszym procesie poznawczym nauka rozwine się do tego stopnia, iż zacznie ujmować rzeczywistość w konstrukcje modelowe, pozwalające nie tylko posługiwać się naukowymi hipotezami, ale też manipulować zmiennymi elementami badanego zjawiska, to można użyć terminu „teoria”, jako najwyższego poziomu ludzkiej wiedzy.

dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład VII

4

Podział nauk
ze względu na stosowane metody badawcze

Metoda badawcza – świadomy sposób postępowania zmierzającego do osiągnięcia przyjętego celu, przy czym o doborze zespołu czynności i środków decyduje założenie badawcze
Ze względu na stosowane metody dokonuje się podziału nauk na nauki dedukcyjne (formalne) i indukcyjne (empiryczne).
Nauki dedukcyjne wywodzą swoje twierdzenia z twierdzeń pierwotnych w drodze rozumowania.
Nauki indukcyjne odwołują się do doświadczenia, jako sprawdzianu twierdzeń stąd też prawdziwość twierdzeń i tez formułowanych na gruncie nauk indukcyjnych musi być udowodniona praktycznym działaniem.

dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład VII

5

Nauka o organizacji

Nauka o organizacji to dyscyplina naukowa zajmująca się zorganizowanym zbiorowym działaniem ludzi.
Głównym przedmiotem badań są organizacje funkcjonujące w różnych sferach życia społeczno-gospodarczego.
Celem tej nauki jest diagnozowanie, wyjaśnianie i prognozowanie istniejących prawidłowości oraz tendencji zmian w tworzeniu i rozwoju organizacji, rozpatrywanych z punktu widzenia sprawności ich funkcjonowania jako całości, a także ich poszczególnych podsystemów.
Nauka ta ma charakter multidyscyplinarny, gdyż zasilana jest przez takie nauki, jak: ekonomia, socjologia, nauki techniczne, psychologia, fizjologia i antropologia, a zwłaszcza ich subdyscypliny.
Posługuje się metodami adaptowanymi z innych dyscyplin naukowych, głównie nauk społecznych, ale też wypracowanymi oryginalnymi metodami badawczymi

dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład VII

6

Dyscypliny naukowe wyodrębnione przez
Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów
zajmujące się organizacją

socjologia

psychologia

pedagogika

nauki o zarządzaniu

ORGANIZACJA

filozofia

ekonomia

prawo

informatyka

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład VII

7

Socjologia

Socjologia to nauka zajmująca się badaniem życia społecznego człowieka, grup społecznych i społeczeństw

[A. Giddens, *Socjologia*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, s.27].

Grupy społeczne to zbiory jednostek, które są ze sobą w stałym kontakcie i mają poczucie wspólnej tożsamości. Grupy mogą być zaledwie kilkoosobowe, lub stanowić wielkie organizacje i społeczeństwa

[A. Giddens, *Socjologia*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, s.722].

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład VII

8

Organizacja w świetle socjologii

Organizacja jest szczególnym rodzajem grupy społecznej.

Organizacja stanowi „zintegrowany zbiór pozycji społecznych i stosunków społecznych, realizujących wspólnie jakieś istotne społecznie funkcje, tworzący swoistą całość odróżnialną od innych podobnych całości”

[Sztompka P., *Socjologia. Analiza społeczeństwa*, Wydawnictwo Znak, 2002, s.125].

Socjologowie zwracają także uwagę na relacje władzy w obrębie organizacji, które stanowią jedną z cech odróżniających organizacje od innych grup społecznych

[A. Giddens, *Socjologia*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, s.728].

Wśród zagadnień związanych z funkcjonowaniem organizacji, w wyjaśnieniu których pomocna może być socjologia znajdują się: powstawanie i rozwój grupy, zjawiska wewnątrz grupy, w tym konflikty, kultura, zaufanie.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład VII

9

Psychologia

Psychologia to naukowe badanie zachowania i procesów psychicznych. Przedmiotem zainteresowania psychologów jest system nerwowy, wrażenia i spostrzeganie, uczenie się i pamięć, inteligencja, język, myślenie, dojrzewanie i rozwój, osobowość, stres i zdrowie, zaburzenia psychiczne i sposoby ich leczenia, zachowania seksualne i postępowanie w otoczeniu społecznym, takim jak grupy i organizacje.

[S.A. Rathus, *Psychologia współczesna*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2004, s.42]

Dziedziny psychologii związane z organizacją:

- psychologia społeczna (zajmująca się m.in. sytuacyjnym i społecznym kontekstem zachowania),
- psychologia środowiskowa (zależność ludzkiego zachowania od fizycznych cech środowiska, w jakim ma ono miejsce),
- psychologia osobowości (wewnętrzne wyznaczniki zachowania) i
- psychologia pracy i organizacji

[S.A. Rathus, *Psychologia współczesna*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2004, s.47-48].

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład VII

10

Psychologia pracy i organizacji

Psychologia pracy i organizacji zajmuje się stosunkami międzyludzkimi w miejscu pracy, prawidłowościami funkcjonowania organizacji, czynnikami ludzkim w funkcjonowaniu zespołów „człowiek – maszyna”

[S.A. Rathus, *Psychologia współczesna*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2004, s.47-48].

Psychologia pracy i organizacji pierwotnie zajmowała się możliwościami i motywacją ludzi do pracy, a także warunkami pracy oferowanymi przez organizacje, zwłaszcza przemysłowe (psychologia pracy), ale następnie zbliżyła się do problematyki szerszej, związanej ze społeczną naturą człowieka (psychologia organizacji)

[Z. Ratajczak, *Psychologia pracy i organizacji*, wydawnictwo Naukowe PWN, 2007, s.9].

Do zagadnień związanych z funkcjonowaniem organizacji, w poznaniu których pomocna jest psychologia należą m.in. motywacja, percepcja, uczenie się, stres czy osobowość.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład VII

11

Nauki o zarządzaniu

Nauki o zarządzaniu zajmują się ich powstawaniem, funkcjonowaniem, przekształcaniem, rozwojem oraz współdziałaniem. Nauki o zarządzaniu obejmują zagadnienia, które mają wpływ na podejmowanie w organizacjach racjonalnych decyzji i sprawne ich funkcjonowanie przyczyniając się do osiągnięcia ich celów. Dotyczą one sprawności działań zespołowych i do ich istoty należą problemy pracy kierowniczej [zakres dyscyplin „ekonomia”, „finanse” i „nauki o zarządzaniu” w ramach dziedziny „nauki ekonomiczne, Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów, Komunikat nr 7/2010].

Rolą nauk o zarządzaniu jest dostarczanie propozycji rozwiązań problemów zarządzania z przeznaczeniem do ich stosowania (np. poprzez pokazanie najlepszych rozwiązań, ale także i przykładów złego zarządzania), poprzez co pomagają one racjonalizować rzeczywistość gospodarczą i społeczną [S. Sudol, *Nauki o zarządzaniu. Węzłowe problemy i kontrowersje*, TNOiK „Dom Organizatora”, Toruń 2007, s.8, 70-71].

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład VII

12

Nauki o zarządzaniu

„Rozwój gospodarczy i – szerzej – cywilizacyjny wzmaga popyt na produkty tych nauk, gdyż na skutek wielu okoliczności (co można skrótowo określić wzrostem złożoności świata) zarządzanie staje się coraz bardziej trudne. Samo doświadczenie, nawet najbardziej uzdolnionych menedżerów już dziś nie wystarcza. Zarządzanie stało się obecnie jednym z najważniejszych czynników rozwoju.”

[S. Sudol, Nauki o zarządzaniu. Węzłowe problemy i kontrowersje, TNOiK „Dom Organizatora”, Toruń 2007, s.8].

Nauki o zarządzaniu odnoszą się m.in. do funkcji zarządzania (planowanie, organizowanie, motywowanie, kontrolowanie), zasobów organizacji (w tym ludzkich, materialnych, finansowych, wiedzy i techniki), oraz realizowanych przez nią procesów i obszarów jej działalności (np. produkcji, logistyki, jakości, marketingu).

[S. Sudol, Nauki o zarządzaniu. Węzłowe problemy i kontrowersje, TNOiK „Dom Organizatora”, Toruń 2007, s.8, 70-71].

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład VII

13

Prakseologia

Prakseologia to nauka o sprawności działań. Prakseologia, dociekając najogólniejszych warunków sprawności i form usprawnień, tworzy niejako dział najbardziej generalny nauki organizacji i kierownictwa. Prakseologowie „ulepszają pod względem formalnym poczynione już przez ludzkość spostrzeżenia dotyczące mistrzostwa i w ogóle zalet technicznych działania oraz dotyczące różnych postaci i powodów brakoróbstwa i w ogóle fuszarki”

[T. Kotarbiński, Traktat o dobrej robocie, Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich Wydawnictwo, Wrocław 1973, s.335].

Według najwybitniejszego prakseologa T. Kotarbińskiego, zadaniem prakseologii jest „zdobywać i uzasadniać wskazania dotyczące tego, co trzeba czynić, co dobrze jest czynić, lub co wystarczy czynić w określonych okolicznościach, by jak najsprawniej osiągnąć zamierzone skutki” [T. Kotarbiński, Traktat o dobrej robocie, Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich Wydawnictwo, Wrocław 1973, s.434].

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład VII

14

Prakseologia

O ile prakseologia odnosi się do sprawności wszelkiego ludzkiego działania, to ogólna teoria organizacji reprezentuje nieco węższy punkt widzenia, ale obejmuje za to szerszy zakres rzeczywistości

[J. Zieleniewski, Organizacja i zarządzanie, Państwowe Wydawnictwa Naukowe, Warszawa 1969, s. 60-61].

Prakseologowie posługują się hasłem „dobrej roboty”, która ma być nie tylko sprawna, ale także opierać się na „społecznie cennych motywach”, sumienności i mistrzostwu [T. Kotarbiński, Traktat o dobrej robocie, Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich Wydawnictwo, Wrocław 1973, s.336]. Jako że każda organizacja ma jakiś cel, którego osiągnięcie wymaga działania, wytyczne dotyczące jego sprawności są wysoce użyteczne.

Wśród zagadnień związanych z działaniem organizacji, w zrozumieniu których pomocna może być prakseologia znajdują się: przygotowanie działania, działanie zbiorowe, współdziałanie, ale też i walka.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład VII

15

Ekonomia

Ekonomia to nauka o tym, w jaki sposób społeczeństwa wykorzystują rzadkie zasoby do produkcji dóbr i usług oraz ich dystrybucji pomiędzy jednostkami. W jej obrębie makroekonomia zajmuje się ogólnym działaniem gospodarki, a mikroekonomia – zachowaniem jednostek, takich jak rynki, przedsiębiorstwa, czy gospodarstwa domowe [P.A. Samuelson, W.D. Nordhaus, Ekonomia, Rebis, Poznań 2012, s. 4-5].

Ekonomia odnosi się zarówno do organizacji komercyjnych, jak i niekomercyjnych (które nawet jeśli nie dążą do maksymalizowania własnych korzyści ekonomicznych to uczestniczą w wymianie gospodarczej).

Z ekonomią związana jest **ekonometria**, która pozwala zastosować narzędzia statystyczne do problemów ekonomicznych [P.A. Samuelson, W.D. Nordhaus, Ekonomia, Rebis, 2012, s. 5].

W dziedzinie nauk ekonomicznych, wyodrębnione zostały także **finanse**, które wyjaśniają prawidłowości związane z zasobami finansowymi i przepływem pieniądza.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład VII

16

Nauki prawne

Nauki prawne to grupa nauk społecznych, których przedmiotem badawczym jest analiza norm prawnych i szeroko rozumianych instytucji polityczno-prawnych [L. Morawski, Wstęp do prawoznawstwa, TNOiK „Dom Organizatora”, Toruń 2011, s.13]

Do najważniejszych funkcji prawa zaliczane są: kontrola zachowań, rozdział dóbr i ciężarów (w tym uprawnień i obowiązków) oraz regulacja konfliktów [L. Morawski, Wstęp do prawoznawstwa, TNOiK „Dom Organizatora”, Toruń 2011, s.28-30].

Spośród dziedzin prawa, w największym stopniu do organizacji odnoszą się:

- prawo cywilne (stosunki cywilnoprawne, tj. stosunki społeczne o charakterze majątkowym i niemajątkowym ; zarówno osoby fizyczne, jak i prawne)
- prawo gospodarcze (stosunki gospodarcze, a więc określenie podmiotów prowadzących działalność gospodarczą oraz regulacja stosunków powstających w toku prowadzenia działalności gospodarczej)
- prawo administracyjne (stosunki społeczne związane z administracją publiczną, zarówno państwową (rządową), jak i samorządową, oraz postępowanie administracyjne)
- prawo finansowe (publiczna gospodarka finansowa oraz działalność instytucji finansowych (m.in. prawo banków i ubezpieczeniowe)

[W. Kocot (red.), Elementy prawa, Difin, Warszawa 2007, s.63-64, 165, 293, 335].

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład VII

17

Filozofia

Filozofia to nauka, która ma dać pogląd na świat i której zakres jest „z wszystkich nauk najobszerniejszy, a pojęcia najogólniejsze”. Według Platona, ma ona traktować o najogólniejszych właściwościach rzeczy, o „bycie jako takim” i szuka dla niego „pierwszych zasad i przyczyn”.

Już starożytni filozofowie wyodrębnili 3 główne jej działy:

- ogólną naukę o bycie (później określaną jako metafizyka i ontologia),
- ogólną naukę o poznaniu (którą Grecy nazywali logiką, a później nazywaną również epistemologią i gnozeologią),
- ogólną naukę o wartościach (nazywaną przez Greków etyką, a później aksjologią).

[W. Tatarkiewicz, Historia filozofii, PWN, Warszawa 1970, s.1-3]

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład VII

18

Etyka

Jednym z obszarów, który jest szczególnie ważny dla osób uczestniczących w organizacjach, a zwłaszcza nimi kierujących jest etyka. Współcześnie w jej obrębie wyłoniła się nawet subdyscyplina nazywana **etyką biznesu**, której praktycznym owocem są m.in. zasady etyki grup zawodowych, czy kodeksy etyczne przedsiębiorstw [Cz. Porębski, Czy etyka się opłaca? Zagadnienia etyki biznesu, Wydawnictwo Znak, Kraków 1997, s.27-32].

Wspólne działania w ramach grup, stowarzyszeń i innych organizacji które przyczyniają się do budowania społeczeństwa bardziej sprawiedliwego i przeciwstawia się niesprawiedliwości znajdują aprobatę w społecznej nauce Kościoła Rzymsko-Katolickiego

[Jan Paweł II, Encyklika Centesimus annus, 1991, 3].

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład VII

19

Tektologia

Tektologia to ogólna nauka organizacyjna, która stawiała sobie za cel zbadanie i ustalenie prawidłowości rządzących systemami złożonymi, w tym zespołów ludzkich.
[Z. Martyniak, Prekursory nauki organizacji i zarządzania, PWE, Warszawa 1993, s.172].

Podstawy tektologii zostały stworzone na początku XX wieku przez A. Bogdanowa. Tektologia przyczyniła się do rozwoju cybernetyki i teorii systemów, jednak nie upowszechniła się jako samodzielna dyscyplina.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład VII

20

Wykorzystanie metod naukowych przez praktyków

Współcześni kierownicy muszą być przygotowani do samodzielnego zdobywania brakujących informacji i tworzenia nowej wiedzy, choćby odnosiła się ona tylko do pojedynczych zdarzeń czy podmiotów. Dla realizacji takiego zadania, wykorzystane mogą być stosowane w badaniach naukowych metody, które dzięki stosowaniu określonych sposobów i zasad charakteryzują się m.in. skutecznością i jednoznacznością. Metody badawcze mogą zostać wykorzystane zarówno do badania organizacji (oraz ich części lub grup), jak i zjawisk zachodzących w organizacjach. Świadome zastosowanie pewnych metod, jako metod naukowych i przyjęcie właściwego im rygoru przyczyni się do zwiększenia skuteczności i efektywności prowadzonych działań. Dlatego też współczesny kierownik organizacji powinien umieć się nimi posługiwać.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład VII

21

Badania jakościowe i ilościowe

Badanie jakościowe oznacza analizowanie i interpretowanie znaczeń, jakie jednostki lub grupy przypisują badanym problemom. „Proces badawczy obejmuje wyłanianie nowych pytań i procedur w toku badania, gromadzenie danych od szczegółu do ogółu, oraz interpretację znaczenia danych. Badacze, którzy wybierają to ujęcie, starają się zachować styl indukcyjny, kładą nacisk na indywidualne interpretacje i dają wyraz złożoności sytuacji.

Badanie ilościowe oznacza sprawdzanie obiektywnych teorii przez analizowanie relacji pomiędzy różnymi zmiennymi. Zmienne te można mierzyć przy użyciu odpowiednich narzędzi, a uzyskane dane liczbowe poddawać procedurom statystycznym. Badacze, którzy wybierają to ujęcie, zmierzają do weryfikacji teorii na drodze dedukcyjnej, tworząc zabezpieczenia przed błędami, testując wyjaśnienia alternatywne, a uzyskane przez nich wyniki są powtarzalne i dają się uogólnić.

[J.W. Creswell, Projektowanie badań naukowych., Wydawnictwo UJ, 2013, s.30].

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład VII

22

Dedukcja i indukcja

Dedukcja to „proces rozumowania, w którym na podstawie wiadomości o całości, wnioskujemy o niektórych częściach składowych (elementach, przedmiotach) z danej całości”

Indukcja jest „rozumowaniem polegającym na wyprowadzaniu wniosków z przesłanek będących ich poszczególnymi przypadkami. Charakteryzuje się tym, że przesłanki są zdaniem o jednostkowych przedmiotach lub zdarzeniach, wniosek zaś zdaniem ogólnym.”
[J. Apanowicz, Metodologiczne uwarunkowania pracy naukowej, Difin, 2005, s.29].

Dedukcja polega zatem na przechodzeniu od ogółu do szczegółu, natomiast indukcja – od szczegółu do ogółu. Wnioskowanie dedukcyjne polega na uzasadnieniu twierdzeń bez odwoływania się do doświadczenia, wywodząc je z aksjomatów, natomiast przy wnioskowaniu indukcyjnym podstawą twierdzeń są zdania bezpośrednio oparte na doświadczeniu (empirii).

[B.R.Kuc, Funkcje nauki. Wstęp do metodologii., Wydawnictwo PTM, Warszawa 2012, s.36-37].

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład VII

23

Metody indukcyjne w badaniu organizacji

W badaniach odnoszących się do organizacji najbardziej przydatne są **metody indukcyjne** [S. Sudol, Nauki o zarządzaniu. Węzłowe problemy i kontrowersje, TNOiK „Dom Organizatora”, Toruń 2007, s.69]., w których na podstawie faktów dotyczących jednostkowych przedmiotów (procesów, zjawisk) danej klasy można wnioskować o wszystkich przedmiotach tej klasy.

Stosując podejście indukcyjne należy pamiętać, że „wniosek indukcyjny tym bardziej jest słuszny (prawdziwy), im większa liczba faktów, zdarzeń lub procesów zostanie zbadana i im większe wystąpią między nimi różnice indywidualne” [J. Apanowicz, Metodologiczne uwarunkowania pracy naukowej, Difin, Warszawa 2005, s.29-30]. W celu zgromadzenia faktów, stanowiących podstawę wnioskowania indukcyjnego, najpierw przeprowadza się **badania empiryczne** (z wykorzystaniem np. obserwacji lub eksperymentu).

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład VII

24

Metody badawcze w badaniu organizacji

- obserwacja
- eksperyment
- wywiad
- metody eksperckie
- studium przypadku
- analiza tekstu
- modelowanie
- prognozowanie

dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład VII

25

Wybrane nauki i ich związki z organizacją

Nauki i sub-nauki	Przykładowe zagadnienia związane z funkcjonowaniem organizacji
nauki przyrodnicze	równowaga organizacyjna
ergonomia	narzędzia i warunki pracy
fizjologia	czas pracy
psychologia	człowiek w organizacji
socjologia	funkcjonowanie grup
filozofia	systemy wartości
ekonomia	wpływ organizacji na gospodarkę
nauki o zarządzaniu	maksymalizacja skuteczności i efektywności
informatyka	wykorzystanie zasobów wiedzy
cybernetyka	samosterowalność dzięki wymianie informacji
badania operacyjne	optymalizacja procesów dostaw
prakseologia	działanie człowieka
tektologia	efekt synergiczny

dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład VII

26

Nauki najściślej związane z organizacją

Socjologia – nauka zajmująca się zjawiskami i procesami zachodzącymi w społeczeństwie, w społecznościach lokalnych czy w małych grupach społecznych. Przedmiotem tej nauki są zarówno względnie trwałe struktury społeczne jak i przemiany społeczeństw. Przedstawiciel: Max Weber

Nauki o zarządzaniu zajmują się wykorzystaniem zasobów dla realizacji celów organizacji. Przedstawiciel: Frederick W. Taylor

Prakseologia wyjaśnia istotę działania człowieka i jego znaczenia dla funkcjonowania organizacji. Twórca: Tadeusz Kotarbiński

Tektologia (powszechna nauka organizacyjna) – nauka zajmująca się organizacją zewnętrznych sił przyrody, organizacją sił ludzkich i organizacją doświadczenia. Twórca: Aleksander Bogdanow

dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład VII

27

Interdyscyplinarność jako podłoże ujęcia systemowego w naukach o organizacji

The diagram illustrates the interdisciplinary foundation of systemic approaches in organizational sciences. It shows how various scientific disciplines (natural, social, and technical) converge into general systems theory and systemic sciences, which are then applied to management problems to develop theories of organization and management cybernetics.

dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład VII

28

Zasada przekory [Le Chatelier]

Zasada przekory, zwana także **zasadą równowagi** – każdy układ pozostający w stanie równowagi na skutek działania czynników zewnętrznych ulega przemianie ograniczającej oddziaływanie tych czynników.

Reguła Le Chateliera zastąpiła pojęcie „*związku trwałego*” – „*związkiem w stanie równowagi*”.

Współczesna interpretacja zasady przekory w odniesieniu do organizacji: jeśli jakiś system zostanie wytrącony ze stanu swojej naturalnej równowagi, to w systemie tym pojawia się dążenie do powrotu do dawnego stanu równowagi.

dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład VII

29

14 zasad zarządzania (Henri Fayol)

1. Podział pracy
2. Autorytet
3. Dyscyplina
4. Jedność rozkazodawstwa
5. Jednolitość kierownictwa
6. Podporządkowanie interesów osobistych interesom ogółu
7. Właściwe wynagrodzenie
8. Centralizacja
9. Hierarchia
10. Ład
11. Stałość personelu
12. Ludzkie postępowanie z robotnikami
13. Inicjatywa
14. Zgranie personelu

dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład VII

31

12 zasad wydajności

(Harrington Emerson)

1. Jasno określony cel
2. Zdrowy sąd
3. Fachowa rada
4. Dyscyplina
5. Uczciwe postępowanie
6. Niezawodne, szybkie, dokładne i parametryczne sprawozdania.
7. Czasowy plan przebiegu działania.
8. Wzorce i normy
9. Przystosowanie warunków
10. Wzorcowe metody pracy
11. Instrukcje pisemne
12. Nagroda za wydajność



dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład VII

32

Prawo harmonii (Karol Adamiecki)

(Karol Adamiecki)

Poszczególne elementy procesu produkcyjnego powinny być dobrane w taki sposób, aby straty wynikające ze współdziałania tych elementów były jak najmniejsze, przy założeniu, że spodziewane efekty wynikłe z zakresu harmonizowania procesu pracy w czasie nie mogą być mniejsze, niż poniesione nakłady.



dr Rafał Kusa, *Nauki o organizacji*, Wykład VIII

33

Prawo harmonii doboru – jest to dobór jednostek wytwórczych, współdziałających ze sobą tak aby miały one zbliżone do siebie produkcje wzorcowe i aby łączny koszt straconego czasu był jak najmniejszy

Prawo harmonii działania – organy te muszą ze sobą działać w ścisłym związku, każda czynność musi być wykonana w określonym czasie (eliminacja przestoi i wąskich gardeł)

Prawo harmonii duchowej – to konieczność istnienia więzi emocjonalnych łączących jednostki ludzkie

8 cech doskonałych przedsiębiorstw

(Tom Peters, Robert Waterman)

1. skłonność do działania
2. bliski bezpośredni kontakt z klientem, prowadzący do maksymalnego zadowolenia odbiorcy
3. autonomia i przedsiębiorczość – stworzenie warunków samodzielnego działania zespołom zdolnym do inicjatywy
4. wydajność i efektywność uzyskiwana dzięki pracownikom
5. koncentracja na wartościach
6. zasada „trzymaj się tego, co umiesz najlepiej”
7. niewielki sztab o prostej strukturze
8. współwystępowanie luźnych i sztywnych więzi organizacyjnych

dr Rafał Kusa, *Nauki o organizacji*, Wykład VI

34

Zalecana literatura

- A. Chrisidu-Budnik, J. Korczak, A. Pakuła, J. Supernat, *Nauka organizacji i zarządzania*, Kolonia sp. z o.o., Wrocław 2005
- B. Kożuch, *Nauka o organizacji*, CeDeWu, Warszawa 2007
- Z. Martyniak, *Prekursorzy nauki organizacji i zarządzania*, PWE, Warszawa 1993
- W. Pawnik, *Organizacja. Zachowania organizacyjne. Perspektywa socjologiczna*, Wydawnictwa AGH, Kraków 2007
- A. Peszko, *Podstawy zarządzania organizacjami*, Wydawnictwa AGH, Kraków 2005

dr Rafał Kusa, *Nauki o organizacji*, Wykład VI

40

Przykładowe pytania egzaminacyjne

1. Nauka a teoria
2. Związki nauki o organizacji z innymi naukami
3. Metody badawcze wykorzystywane w badaniu organizacji
4. Zasada przekory
5. 14 zasad zarządzania
6. Prawo harmonii

dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład VI

41

www.zarz.aqh.edu.pl/rkusa



dr Rafał Kusa

Katedra Zarządzania Organizacjami, Kadrami i Prawa Gospodarczego
Wydział Zarządzania AGH

TEMATYKA PRAC DYPLOMOWYCH

- Rozwój konkurencyjności przedsiębiorstw
- Analiza potencjału konkurencyjności przedsiębiorstw
- Innowacyjność małych i średnich przedsiębiorstw
- Przedsiębiorczość
- Zarządzanie przedsiębiorstwem usługowym
- Zarządzanie przedsiębiorstwem turystycznym
- Współpraca przedsiębiorstw
- Klaster
- Zarządzanie w organizacjach pozarządowych

Przykładowe tematy prac dyplomowych

- Przykładowe tematy prac dyplomowych
- Analiza potencjału konkurencyjności przedsiębiorstwa ...
- Wpływ innowacyjności na pozycję konkurencyjną przedsiębiorstwa ...
- Proces rozwoju kluczowych kompetencji na przykładzie ...
- Wpływ współpracy przedsiębiorstwa na ich konkurencyjność na przykładzie ...
- Klaster a konkurencyjność przedsiębiorstwa na przykładzie ...
- Analiza efektywności wykorzystania technologii w przedsiębiorstwie ...
- Outsourcing jako narzędzie optymalizacji struktury zarządzania organizacją na przykładzie ...
- Wykorzystanie benchmarkingu w procesie zarządzania na przykładzie ...
- Wykorzystanie strategicznej roli wyników na przykładzie ...
- Doskonalenie systemu zarządzania w administracji publicznej na przykładzie ...
- Zarządzanie ryzykiem w przedsiębiorstwie z sektora non-profit – studium przypadku ...
- Rola funduszy strukturalnych w rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw – studium przypadku ...

powrót

RK2007

dr Rafał Kusa, *Nauki o organizacji*, Wykład VI

42